

Socialinis modelis - alternatyva laisvai rinkai

Autorius SystemOperator
2012-12-20
PaskutinÄ kartÄ... atnaujinta 2012-12-20

Apie NorvegijÄ... sklando stereotipas, kad ši gerai gyvenanti, nes esÄ... turi daug gamtos ištekliÄ³, taÄ•iau tai netiesa, - sakÄ— neseniai Lietuvoje viešÄ—jusi didÄ³iausios ir nuolat auganÄ•ios Norvegijos viešojo sektoriaus darbuotojÄ³ profesinÄ—s sÄ...jungos Fagforbundet atstovÄ— Anne K Grimsrud.

Pasak jos, Ä³monÄ—s ten gerai gyvena dÄ—I to, kad dar prieš atrandant naftÄ... šalis jau buvo socialiai orientu dÄ—I Ä diegtÄ³ socialinio dialogo principÄ³, kÄ..., beje, padaryti toli graÄ³u nebuvo lengva. Bet bÄ«tent dÄ—I to, iš naftos gavybos gaunamos iÄ—šos nusÄ—da ne keliose kišenÄ—se, o naudojamoms visuomenÄ—s labui.

UÄ³ socialinÄ— modelÄ— teko pakovoti

Fagforbundet projektÄ³ vadovÄ— A. K Grimsrud papasakojo apie situacijÄ... Norvegijoje, supra³indino su savo atstovaujamos profesinÄ—s sÄ...jungos veikla. Anot jos, dar prieš 100 metÄ³ Norvegija buvo viena iš skurdÄ³iausis Europos šaliÄ³. 1905 ji tapo nepriklausoma, o ketvirtasis praeito amÄ³iaus dešimmetis buvo paÄ³ymÄ—tas gana smurtingais konfliktais: streikais, lokautais ir pan.

PavargÄ™ nuo smurto dvi šalys – darbuotojai ir darbdaviai – susÄ—do prie vieno stalo ir nusprendÄ—, kad daugiau taip tÄ™stis negali. Pavyko rasti bÄ«dÄ... susitarti, taÄ•iau tai, viešnios teigimu, tikrai nereiškia, kad nuo tada Norvegijoje nebuvo streikÄ³, streikuoti darbuotojai turi teisÄ™ iki šiol ir ja naudojami.

TaÄ•iau bendru sutarimu aprobuoti bendravimo ir sprendimÄ³ priÄ—mimo principai duoda gerÄ... rezultatÄ... Norvegija Jungtiniam tautÄ³ reitinge pagal Ä—vairius kriterijus uÄ³ima pirmÄ...sias vietas.

A. K Grimsrud prisiminÄ—, kad dirbdama Pasaulio banke Vašingtone apie 1990 metus su kolega buvo parengusi knygÄ... apie socialinÄ— šalies modelÄ—, taÄ•iau tuo metu labai garbinta laisvosios rinkos galia. O dabar Pasaulio banko atstovai atvykÄ™ Ä— NorvegijÄ..., pasak jos, negali patikÄ—ti, kad šis modelis vis dar veikia ir yra puiku alternatyva laisvai rinkai. Štai ir Norvegijos premjeras Nobelio taikos premijos Europos SÄ...jungai Ä—teikimo proga Osle sakÄ—, jog Norvegijos modelis – tai, ko reikia Europai.

Pasipriešinta planams privatizuoti viešÄ...sias paslaugas

Socialinis dialogo vertybÄ—s, viešnios teigimu, yra demokratija, kuri remiasi aktyviu Ä³moniÄ³ dalyvavimu priimant sprendimus, jÄ³ Ä—traukimas Ä— veiklÄ... ir atsakaitomybÄ—; humanitarine tradicija, pagrÄ—sta Ä—sitikinimu, kad visi Ä³monÄ—s iš prigimties yra geri; ir lygybe, tarpusavio pagalba bei pasitikÄ—jimu. Dialoge nÄ—ra laimÄ—tojo ir pralaimÄ—tojo, t.y., priešpriešos elemento, dialogas vyksta tada, kai tikrai vieni kitÄ³ klausome.

Virš 300 tÄ«kst. nariÄ³ vienijanÄ•ios Norvegijos profsÄ...jungos atstovÄ— sakÄ—, jog trišalio dialogo modelis nacionaliniu mastu taikomas jau seniai, o savivaldybÄ—se jÄ— pradÄ—ta Ä—gyvendinti tik prieš 15 m. To prireikÄ—, nes tada labai intensyviai buvo pradÄ—ta kalbÄ—ti apie viešojo sektoriaus privatizacijÄ... ProfesinÄ—s sÄ...jungos tuomet nusprendÄ—, jog turi sukurti modelÄ—, kuris realizuotÄ³ gyventojÄ³ teisÄ™ pasisakyti Ä—vairiais klausimais. 2006 m. startavo nacionalinÄ— programa „VietiniÄ³ viešÄ³jÄ³ paslaugÄ³ kokybÄ—“, kurios partneriais tapo keturios nacionalinÄ—s profsÄ...jungos, VyriausybÄ— ir savivaldybiÄ³ asociacija. Ji Ä—gyvendinama 130 savivaldybiÄ³. Šiu metu vykdoma antroji programos stadija, kurioje dalyvauja politikai, savivaldybiÄ³ administracijÄ³, profesiniÄ³ sÄ...jungÄ³ ir darbdaviÄ³ atstovai. Visi jie sutaria dÄ—I bendro tikslo ir kartu link jo juda.

Nafta – ne panacÄ—ja

Trisdešimties metÄ³ patirtÄ— Ä—vairiuose projektuose Afrikos, Azijos šalyse turinti Anne K Grimsrud sako, jog mobilizavus Ä³mones galima kurti labai konkreÄ•iÄ... ekonominÄ™ naudÄ... „Ä—sitikinau, kad tiek turtingos, tiek sk šalys pamiršta Ä³mones, kurie gali kurti. Turime išmokti tinkamai panaudoti Ä³mogiškÄ...jÄ— kapitalÄ...“; - sakÄ— ji.

Paklausta, kodÄ—I Norvegija skiria tiek iÄ—šÄ³ kitoms šalims (per metus skiriama maÄ³daug 800 mln. eurÄ³ 1. RytÄ³ Europos šaliÄ³, Lietuvai – 1 proc. šiÄ³ iÄ—šÄ³), kodÄ—I jai tai rÄ«pi, viešnia atsakÄ—, jog sÄ—dime vienoje valtyje, nors ir skirtingose pozicijose. Norvegijos modelis, nepaisant kritikÄ³, veikia ir yra gana optimalus sprendimas, juo ir norima pasidalinti, kad kitos šalys taip pat galÄ—tÄ³ susikurti panašiÄ... gerovÄ™. Mitas, kad Norvegija gerai gyvenanti tik dÄ—I naftos, paneiginas, nes, anot pranešÄ—jos, vos 4 proc. iš šios industrijos gaunamÄ³ iÄ—šÄ³ patenka Ä— šalies biudÄ³etÄ..., visa kita eina Ä— specialÄ³ fondÄ... at kartoms.

Pagal lprofsajungos.lt